

Handläggare
Carina Gillgren
Telefon: 08-50825611

Till
Socialnämnden
2015-12-15

Svar på skrivelse om permanentande och utökning av sprututbytesverksamheten

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden hänvisar till detta tjänsteutlåtande som svar på rubricerad skrivelse.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Veronica Wolgast Karlberg
Avdelningschef

Sammanfattning

I skrivelse har Stina Bengtsson, Centerpartiet, ställt frågan kring hur förvaltningen ser på möjligheten till dels ett permanentande av sprututbytesverksamheten och dels en utökning av verksamheten i fast eller mobil form. Sprututbytesverksamheten i Stockholm startade 2013 och bedrivs i projektförform under fyra år.

Verksamheten visar i preliminär utvärdering efter två och ett halvt år goda resultat och socialförvaltningen fortsätter att följa arbetet. Förvaltningen stödjer att sprututbytesverksamheten skulle kunna fortsätta bedrivas i permanent form efter projekttidens slut. För att möta målgruppens behov i länet ser förvaltningen positivt på att frågan om ytterligare fasta eller mobila enheter kan utredas vidare. Förvaltningen överlåter sådan vidare utredning till landstinget som huvudman för verksamheten.

Bakgrund

Stina Bengtsson, Centerpartiet, har i skrivelse ställt frågor om sprututbytesverksamheten. Stina Bengtsson (C) önskar svar kring hur förvaltningen ser på möjligheten till permanentande av sprututbytesverksamheten och om förvaltningen ämnar inleda ett samarbete med Stockholms läns landsting för att utöka sprututbytesverksamheten.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på strategiska enheten på avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 9 december 2015.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stockholms läns landsting bedriver sedan april 2013 sprututbytesverksamhet genom infektionskliniken vid Karolinska universitetssjukhuset. Mottagningen är belägen på Sankt Görans sjukhusområde. Verksamheten är en försöksverksamhet under fyra år och den utvärderas vetenskapligt av forskare vid Centrum för psykiatriforskning Karolinska institutet.

Av 2 § lag (2006:323) om utbyte av sprutor och kanyler framgår att sprututbytesverksamhet endast får bedrivas av landsting inom ramen för dess hälso- och sjukvårdsverksamhet efter att IVO (Inspektionen för vård och omsorg) meddelat tillstånd för verksamheten. Tillstånd får endast meddelas om den eller de kommuner där verksamheten ska bedrivas har biträtt ansökan och att samråd har skett med samtliga kommuner inom landstinget där verksamheten bedrivs.

Stockholms stad har biträtt Stockholms läns landstings ansökan om tillstånd hos IVO för att bedriva sprututbytesverksamhet i dess nu pågående form. I stadens budget för 2016 sägs bl. a att sprututbytesverksamheten ska fortsätta och stärkas.

Sprututbytesverksamheten riktar sig till personer som är 20 år eller äldre och som injicerar narkotika. Av verksamhetsberättelse för 2014 framgår att totalt 1399 personer besökt verksamheten under året. Av dessa var drygt 23 procent kvinnor. Antalet besök uppgick till 14 921. Antalet besök per dag har ökat i takt med antalet inskrivningar.¹

Centrum för psykiatriforskning vid Karolinska institutet presenterade i september 2015 en preliminär utvärdering efter att sprututbytesprogrammet varit igång i knappt två och ett halvt år. Utvärderingen omfattar 552 individer som i samband med inskrivning tackat ja till att medverka.² Av dessa är drygt 20 procent kvinnor. Någon ökad narkotikaanvändning bland individerna har

¹ Sprututbytet i Stockholm, verksamhetsberättelse 2014.

² Hammarberg, A, Kåberg, M, Sinadinovic, K, Preliminär utvärdering av sprututbytesprojektet för individer som injicerar droger i Stockholms län, preliminär version 2015-09-09.

inte kunnat konstateras. Mellan åren 2013 och 2014 har antalet individer som tagit del av kurativa tjänster ökat liksom antalet länkningar från verksamheten till beroendevård och socialtjänst.

Utifrån självrapporterade data verkar andelen individer som behandlats för allvarliga infektionstillstånd kopplade till intravenöst missbruk att minska. Självskattad livskvalitet bland individerna ökade mellan inskrivning och uppföljning efter 12 månader.

Den preliminära utvärderingen visar vidare att andelen individer som har en felaktig uppfattning om sin status avseende blodsmitta är relativt hög vilket författarna bedömer sannolikt kan minska med upprepad provtagning och upplysning. En minskning i riskbeteende har skett bland individerna mellan inskrivning och uppföljning efter 12 månader. Den största minskningen var bland individer som från början visade högre poäng på riskindex. Minskningen förefaller vara större bland kvinnor, de med amfetamin som huvuddrog samt bostadslösa.

Socialstyrelsen uppskattade 2012 att det fanns cirka 8000 personer som injicerar droger i Sverige under åren 2008 till 2011. Drygt 1800 av dessa personer fanns i Stockholms län.³

Sprututbytets upptagningsområde i Stockholms län omfattar 26 kommuner. Vid inskrivning i programmet har deltagarna uppgett både hemkommun och vistelsekommun. Utvärderingen visar att 51 procent av deltagarna som ingått i tolv månaders uppföljningen av sprututbytet angav Stockholm som hemkommun. 73 procent av deltagarna angav Stockholm som vistelseort. Samtliga kommuner i länet finns representerade i olika hög utsträckning.⁴

Sprututbytesverksamheten har pågått i drygt två och ett halvt år. Förvaltningen ser positivt på de resultat som den preliminära utvärderingen visar och fortsätter att följa arbetet som bedrivs i verksamheten. Sprututbytesverksamhet är en del i en nationell målsättning att förhindra och begränsa spridning av infektioner. Utifrån hittills redovisade resultat och med utgångspunkt i hälsofrämjande och förebyggande arbete för målgruppen personer som injicerar droger stödjer socialförvaltningen att

³ En uppskattning av omfattningen av injektionsmissbruket i Sverige, Socialstyrelsen, 2013.

⁴ Hammarberg, A, Kåberg, M, Sinadinovic, K, Preliminär utvärdering av sprututbytesprojektet för individer som injicerar droger i Stockholms län, preliminär version 2015-09-09.

sprutbytesverksamheten kan fortsätta bedrivas i permanent form även efter projekttidens utgång.

Bilagor

1. Skrivelse om permanentande och utökning av sprutbytesverksamheten, Stina Bengtsson, Centerpartiet.